

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंगणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

पर्यावरण प्रभाव मूल्यांकन अहवालाचा कार्यकारी सारांश

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.)
द्वारा

उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सी.सी.ए.)

स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंगणघाट, जिल्हा वर्धा, महाराष्ट्र

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

कार्यकारी सारांश

अ. प्रकल्पाचे संक्षिप्त वर्णन

अ. न.	घटक	तपशील						
अ	उपघटक							
१.	प्रकल्पाचे नाव	उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प						
२.	प्रकल्प प्रस्तावक	विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.)						
३.	श्रेणी	घटक १ (सी) "नदी खोरे प्रकल्प" ई.आय.ए. अधिसूचना, १४ सप्टेंबर, २००६ आणि सुधारानंतर						
४.	ठिकाण							
	गाव/क्षेत्र	अजनसारा						
	तालुका	हिंणघाट						
	जिल्हा	वर्धा						
	राज्य	महाराष्ट्र						
	मानचित्र क्रमांक	५५ एल/१०, ५५एल/११, ५५ एल/१४ आणि ५५एल/१५ (भारतीय सर्वेक्षण विभागानुसार)						
	भौगोलिक समन्वय	<table border="1"><thead><tr><th>घटक</th><th>अक्षांश</th><th>रेखांश</th></tr></thead><tbody><tr><td>धरण</td><td>२०° २४' १५" उत्तर</td><td>७८° ३९' ३०" पूर्व</td></tr></tbody></table>	घटक	अक्षांश	रेखांश	धरण	२०° २४' १५" उत्तर	७८° ३९' ३०" पूर्व
घटक	अक्षांश	रेखांश						
धरण	२०° २४' १५" उत्तर	७८° ३९' ३०" पूर्व						
ब	प्रकल्पाची प्रमुख वैशिष्ट्ये							
१.	नदी	वर्धा						
२.	नदी खोरे	गोदावरी						
३.	प्रकल्पाचा प्रकार	उपसा सिंचनासाठी धरण						
४.	निव्वळ क्षेत्र (जी.सी.ए.)	३५९४० है.						
५.	लागवडी सक्षम क्षेत्र (सी.सी.ए.)	३०००४ है.						
६.	सिंचित क्षेत्र (आय.सी.ए.)	२४००० है.						
७.	सिंचनाखालील क्षेत्र	खरीफ: १२००० है. (५०%) रबी: ९६०० है. (४०%) दोन हंगामी: ६४८० है. (२७%)						

कार्यकारी सारांश

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंगणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

अ. न.	घटक	तपशील
		जी.सी.ए: २८०८० है. (११७%) सिंचनाची तीव्रता: ९३.५९%
८.	प्रस्तावित पाणी उपयोग	
	खरीफ	२९.७३२ दशलक्ष घन मीटर
	रबी	७२.१८५ दशलक्ष घन मीटर
	दोन हंगामी	५१.९३९ दशलक्ष घन मीटर
	एकूण	१५३.८५६ दशलक्ष घन मीटर
	क्षमता	
	एफ. आर. एल.	२२.२५ दशलक्ष घन मीटर
	एम. डी. एल. एल.	०.१२ दशलक्ष घन मीटर
	मृतसाठा स्तर	०.१२ दशलक्ष घन मीटर
	खालील पूर शोषण क्षमता एफ.आर.एल.	२२.२४ दशलक्ष घन मीटर
	मुख्य कार्य	
	धरण	१. प्रकार: मातीचा धरण २. लांबी: ३७६५ मी ३. शीर्ष रुंदी: ६.५० मी ४. कमाल उंची: ९.२१ मी ५. कटऑफचा प्रकार: आंशिक ६. कमाल उंची: ३.७४ मी ७. अपस्ट्रीम ब्लॉकट: ग्रूटिंग प्रस्तावित
	बंधारा	अ. स्थान: आरडी ३२४० ते ३५०७ एम आ. बी. लांबी: २६७ मी इ. स्पिलवे गेट: १ ई. कमाल पाण्याची पातळी: २२१.९०० मी

कार्यकारी सारांश

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंगणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

अ. न.	घटक	तपशील
		उ. सखोल पाया वरील स्पिलवे (क्रेस्ट) ची कमाल उंची: १४.३६ मी ऊ. क्रेस्ट पातळी: २०८.००० मी ऋ. ग्रॅम गेटचा आकार: १५ एक्स ९.५० मी लृ. एच. गेटचा प्रकार: अनुलंब गेट ऐं. मी. उर्जा लुप्त होण्याचे प्रकार: स्टिलिंग बेसिन ४० मीटर लांबी ऐ. कमाल डिस्चार्ज क्षमता: १५१६८.५०० क्युमेक्स
	बुडणे	
	जमीन व मालमत्ता बुडली	अ. जमीन बाधित @ आरएल २१८.००० मी एकूण: १०४४.१३ हे सुसंस्कृत: ५१७.४७ हे सिंचन: २१.१४ हे गावात बाधित: २२०.८०० मी पूर्णपणे: १ (दापोरी) अर्धवट: ४ (जगजाई, मानसौली, कोसुरला, सोनेगाव (राऊत) अ. इमारत / घरे प्रभावित: खाजगी: १०७ मंदिर: ४.०

कार्यकारी सारांश

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजानसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजानसारा, तालुका हिंगणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

अ. न.	घटक	तपशील
		विहीर: २३ इतर: ३ स्मॉल के.टी. वीयर्स, दोन पूल (अल्पवयीन), अजानसारा, उपसा योजना अजानसाराला पाणीपुरवठा करण्यासाठी विहिरी.
	प्रभावित कुटुंबांची संख्या	१००
	प्रभावित व्यक्तींची संख्या	५२५
	कालवा	
	कचनगाव कालवा (एलबीसी)	अ. कालव्याचा हेतू: पाटबंधारे आ. प्रकार प्रवाह / उपसा: प्रवाह इ. अनलाइन नाही: ९५% ई. रेखा (सीसी अस्तर): ५%
	वनी कालवा	अ. कालव्याचा हेतू: पाटबंधारे आ. प्रकार प्रवाह / उपसा: प्रवाह इ. अनलाइन नाही: ९५% ई. रेखा (सीसी अस्तर): ५%
	उचल	
	स्थान	जॅक वेल डावे बॅक यू. ५० मी @ आरडी ३२४० मी
	रायझिंग मेनची लांबी	७२०० मी
	रायझिंग मेनचा व्यास	१९५० मिमी डाया
	डिलिव्हरी चेंबरचा आकार	१५ X १५ X ३.५० मी
	राईजिंग मेनचे डिस्चार्ज	१३.०० क्युमेक्स
	अश्वशक्ती आवश्यक	८०८० एचपी
	पंप प्रदान	१०१० एचपीच्या ८ संख्या

कार्यकारी सारांश

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

अ. न.	घटक	तपशील
स	क्षेत्राचे पर्यावरणीय सध्यस्थिती	
	महामार्ग	एनएच -७, ७.५० किमी अंतरावर पूर्व उत्तर पूर्व
	जवळचे रेल्वे स्टेशन	वर्धा रेल्वे स्टेशन, ९.५ कि.मी. पूर्व उत्तर पूर्व
	जवळचे विमानतळ	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आंतरराष्ट्रीय विमानतळ, नागपूर, ८६ कि.मी. उत्तर पूर्व
	निकटतम शहर	वर्धा शहर, ९.५ कि.मी. पूर्व उत्तर पूर्व
	निकटतम जलाशय/नदी	वर्धा नदी (परियोजना स्थळ)
	इको सेन्सिटिव्ह झोन (नॅशनल पार्क, वन्यजीव अभयारण्य, बायोस्फीअर रिझर्व, वन्यजीव कॉरिडॉर इ.)	१० कि.मी. त्रिज्याच्या अभ्यास क्षेत्रात नाही
	ऐतिहासिक व पुरातत्त्व महत्वाचे स्थळ, संरक्षण आस्थापना	१० कि.मी. त्रिज्याच्या अभ्यास क्षेत्रात नाही. पुलगाव येथे सर्वात जवळील संरक्षणस्थळ (आयुध कारखाना डेपो), ४१.० कि.मी. उत्तर पश्चिम.
५.	प्रकल्प किंमत	
	मुख्य कामे	१२९८४.३६७ लाख
	कैनाल	३८७०.७०८ लाख
	थेट शुल्क	३७५८.९६६ लाख
	अप्रत्यक्ष शुल्क	२२८.२७० लाख
	प्रकल्पाची एकूण किंमत	२०८४२.२७० लाख

ब. प्रस्तावित प्रकल्पाचा पार्श्वभूमी

विदर्भ इरिगेशन डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन (व्हीआयडीसी), जलसंपदा विभागांतर्गत नागपूर, महाराष्ट्र शासनाने अजनसारा, हिंणघाट तालुका वर्धा जिल्हा महाराष्ट्र राज्यातील लिफ्ट इरिगेशनसाठी अजनसारा बॅरेज प्रकल्प प्रस्तावित केले आहे. या प्रकल्पाला प्रशासकीय मान्यता महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने मराठी पत्र शासन निर्वाण क्र. अजंसरा -२००५/९६४/ (२०७/०५) जे.एस.ए. मंत्रालय, मुंबई २७ नोव्हेंबर २००६ रोजी मिलेली आहे. ईआयए अभ्यासासाठी टी. ओ. आर. पत्र तज मूल्यांकन मूल्यांकन

कार्यकारी सारांश

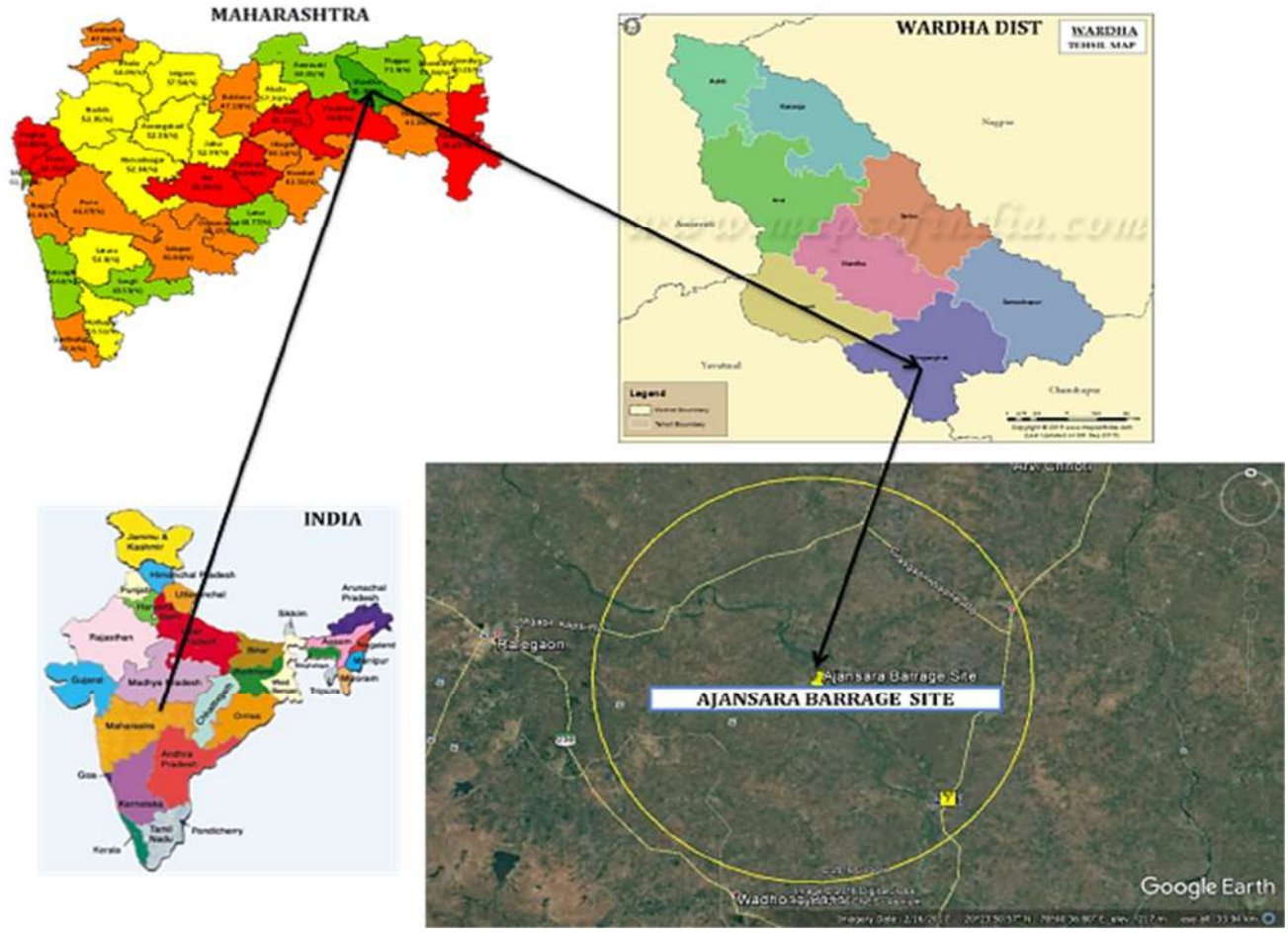
विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

समिती, एम.ओ.ई.एफ.सी.सी. यांनी पत्र क्रमांक J-12011/17/2017-IA-I (R) दिनांक ४ ऑगस्ट, 2017 रोजी दिलेली आहे. या प्रकल्पातून खेड्यांचा फायदा होणार आहे.

अजनसारा	अजनगाव	बम्बरदा	जन्गोना
सोनेगाव	गौड	खापरी	वनी
सावंगी	आर्वी	डोंदुदा	सस्ती
तकली	घास्ताल्सी	भिवापूर	सेलू
निधा	कुल्की	गंगापूर	धोनोरा
सिरसगाव	धानोरा	पिपरी	खेकडी
सोनेगाव (राउत)	कान्द्यानगाव	बोपापूर	सेकापूर
पवनी	वडनेर	हिवारा	धोची
अलीपूर	येरंदगाव	पोहाना	कोल्ही
यारानवाडी	मंकापूर	कुरण	धीवरी- पिपरी
पिंपळगाव	फुकता	येफा	सावंगी
सिरुड	टेम्बला	दोरला	भागव

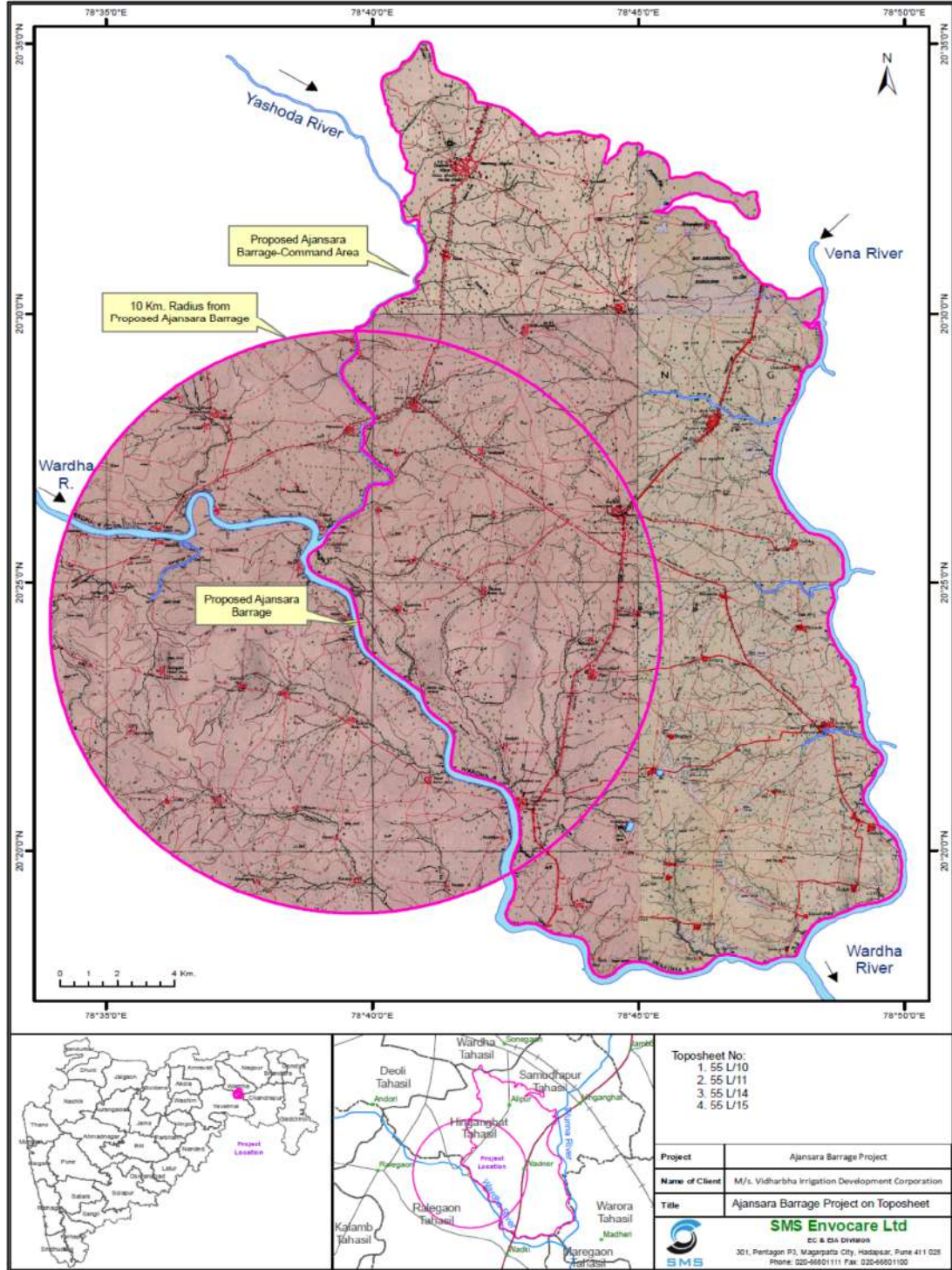
विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

आकृती क्रमांक १: प्रकल्प स्थान नकाशा

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंगणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

आकृती क्रमांक २: मानचित्रावर कमांड नकाशा

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

स. अपेक्षित प्रभाव

- कामगार वसाहतीतून घनकचरा निर्मिती
- उत्खनन करून माती तयार करणे आणि सुपीक माती गमावणे
- बांधकाम उपक्रम आणि कामगार वसाहतीतून सांडपाणी निर्मिती
- जमीन, वनक्षेत्राखालील क्षेत्र नष्ट होणे
- बांधकाम क्रियाकलाप, कच्च्या मालाची वाहतूक आणि यांत्रिक उपकरणाच्या ऑपरेशनमुळे वायू प्रदूषण.
- बांधकाम कार्यातून घातक कचरा निर्मिती
- बांधकाम कार्यामुळे होणारा सामाजिक-आर्थिक प्रभाव
- प्रकल्प क्रियाकलापांमुळे पर्यावरणाचा तात्पुरता प्रभाव

स. पर्यावरण व्यवस्थापन योजना

प्रस्तावित प्रकल्पाच्या पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेत खालील मुद्दे समाविष्ट आहेत:

पाणलोट क्षेत्र उपचार योजना

कॅचमेंट एरिया ट्रीटमेंट योजना प्रस्तावित आहे ज्यात गॅबियन स्ट्रक्चर, भूजल पुनर्भरण उपाय समोच्च बंधन तसेच वृक्षारोपण सारख्या जैविक उपायांचा समावेश आहे.

जैवविविधता आणि वन्यजीव संरक्षण योजना

प्रस्तावित प्रकल्पाच्या आसपास कोणत्याही वन्यजीव अभयारण्य, राष्ट्रीय उद्यान इत्यादींच्या रूपात कोणतेही संवर्धन / संरक्षणाची क्षेत्रे नाहीत. प्रस्तावित प्रकल्पाची एकूण जमीन आवश्यकता १०४४.१३ हेक्टर क्षेत्राची असून त्यातील ३१.५६ हेक्टर झुडपी वन जमीन असून त्यासाठी क्षेत्रीय कार्यालय, पर्यावरण वन आणि हवामान बदल मंत्रालय, भोपाळ येथून २५.४.२००८ रोजी वन मंजूरी देण्यात आली आहे. जलवाहिनी १०४४.१३ हेक्टर आहे त्यातील ४६३.३६ हेक्टर सरकारी जमीन आणि ५४९.२१ हेक्टर खाजगी जमीन आहे.

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

भरपाई वनीकरण आणि ग्रीनबेल्ट विकास योजना

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ व उप वन संरक्षक, वर्धा यांनी जिल्ह्यातील ४ गावात (जगजाई, कोसुरला, सोनेगाव-राउत, मंसोली) एकूण ६७.१० हेक्टर क्षेत्र भरपाई वनीकरण साठी प्रस्तावित केली आहे. ग्रीनबेल्ट सर्व उपलब्ध ठिकाणी, रस्त्यासह, धरणाच्या जागेसह आणि उपलब्ध इतर क्षेत्रासह विकसित केले जाईल. स्थानिक वेगाने वाढणाऱ्या प्रजातींची लागवड केली जाईल आणि देखभाल केली जाईल.

घनकचरा व स्वच्छता व्यवस्थापन योजना

विविध बांधकाम आणि संबंधित क्रियाकलाप ज्यामध्ये कायमस्वरूपी आणि तात्पुरती कार्यबल संख्या आवश्यक आहे; जेणेकरून चांगली आरोग्यविषयक स्थिती, स्वच्छता सुविधा आणि शुद्ध पिण्याचे पाणी आवश्यकतेनुसार देणे ही सर्वात महत्वाची बाब आहे. त्याच उद्देशाने, सार्वजनिक आरोग्य व स्वच्छता व्यवस्थापन योजना तयार केली गेली आहे ज्यामध्ये घनकचरा व्यवस्थापन, स्वच्छता व्यवस्थापन आणि पिण्याचे व इतर पाणीपुरवठा यांचा समावेश आहे.

कमांड एरिया डेव्हलपमेंट योजना

संपूर्ण कमांड क्षेत्रात वॉटर यूजर्स असोसिएशनची स्थापना केली जाईल. शेतकरी संघटनेचे उद्दीष्ट आपल्या वापरकर्त्यांमध्ये पाण्याचे वितरण आणि सुरक्षित वितरण, सिंचन व्यवस्थेची पुरेशी देखभाल शेतीचे उत्पादन वाढविण्यासाठी पाण्याचे कार्यक्षम आणि आर्थिक वापर करणे आवश्यक आहे. ठिबक सिंचन, पीकनिहाय पाण्याची आवश्यकता, सिंचन प्रणाली देखभाल, सिंचन व्यवस्था देखभाल व पाणी वाटपाचे संचालन, मॉक ड्रिलच्या माध्यमातून दळणवळणाच्या यंत्रणेचे प्रशिक्षण आदी नवीन सिंचन तंत्राचे प्रशिक्षण सभासदांना दिले जाईल.

मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन योजना

कार्यकारी सारांश

विदर्भ पाठबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (व्ही.आय.डी.सी.) द्वारा
उपसा सिंचनासाठी प्रस्तावित अजनसारा धरण प्रकल्प
क्षमता: ३०००४ हेक्टर लागवडी सक्षम क्षेत्र (सीसीए)
स्थान: गाव अजनसारा, तालुका हिंगणघाट, जिल्हा वर्धा महाराष्ट्र
ई.आय.ए. अहवालाचा कार्यकारी सारांश

मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन योजनेचा विकास / अंमलबजावणी, हॅचरी / फिश तलाव तयार करणे, बियाणे खरेदी आदींचा प्रस्ताव आहे. साधारणतः ३०.० लाख रुपये मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन योजनेच्या विकासासाठी / अंमलबजावणीसाठी हॅचरी / फिश तलाव तयार करणे, बियाणे खरेदी इ. सम्मिलित आहे. प्रशिक्षण, देखभाल, कामगारांचे पेमेंट, रासायनिक गरज, प्रवास आणि इतर खर्च यासह याची आवर्ती किंमत अतिरिक्त असू शकते.

आरोग्य व्यवस्थापन योजना

रु. २०.० लाख आरोग्य व्यवस्थापन योजनेसाठी भांडवली खर्च आणि रु. २४.४४ लाख रुपये आवर्ती खर्च म्हणून सुरक्षित केलेला आहे. व्ही.आय.डी.सी. निविदा दस्तऐवजात ही योजना समाविष्ट करण्यासाठी सूचित केले जाते जेणेकरून निवडलेल्या कंत्राटदाराने त्याची आवश्यकता पूर्ण करावी.

पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेची किंमत

पर्यावरण व्यवस्थापन योजनेची अंदाजित भांडवल व आवर्ती किंमत अंदाजे रु. १५२६४०००.०० रुपये (१५२.६४ लाख) आहे. ईएमपीसाठी अर्थसंकल्पीय वाटपाचा तपशील खाली दिला आहे:

अनु. क्र.	प्रस्तावित व्यवस्थापन योजना	किंमत
१	जैवविविधता आणि वन्यजीव व्यवस्थापन योजना	२००००००
२	ग्रीन बेल्ट विकास योजना	१००००००
३	घनकचरा व स्वच्छता व्यवस्थापन योजना	२१२००००
४	मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन योजना	३००००००
५	आरोग्य व्यवस्थापन योजना	५१४४०००
६	प्रदूषण व्यवस्थापन	१५०००००
७	पर्यावरण देखरेख योजना	५०००००
एकूण		१५२६४०००

